

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

75. ÅRGANG

30. NOVEMBER 1963

A V I N N H O L D E T :
TRE SKUDD I DALLAS (LEDER) - HVA ER EN «RELIGIØS»
FILM? - VENTER VI PÅ EN ANNEN? - KONSILREPORTASJE
BLIKK PÅ TIDEN - LITTERATUR

NR
23

NESTE NUMMER UTKOMMER 21. DESEMBER 1963

AV KIRKENS LIV

Uken 1.—7. desember

1. SØNDAG I ADVENT.

Epistel: Rom. 13, 11—14.

Evangelium: Luk. 21, 25—33.

«Våk!» er ett av hovedordene i Nytestamentet — også her taler Paulus om kristenmennesket som det *våkne* menneske, det som vet at «natten lir og dagen stunder til», som reiser seg og ikler seg lyset — Jesus Kristus — til Guds dag. Evangeliet gjenopptar, på denne kirkeårets første søndag, temaet fra den siste: At jordelivet engang skal ta slutt og Herren stevne oss innfor seg og veie hvor meget vi har villet ta imot av Guds kjærlighet.

MANDAG: Bibiana, jomfru og martyr, en av de syv tusen som Julian Apostata antas å ha latt drepe i sin keisertid.

TIRSDAG: Francisco Xavier, bekjenner. Kirkens største misjonær etter Paulus, og de katolske misjoners beskytter. Indias apostel og med Ignatius av Loyola en av de store helgener fra jesuitt-ordenens grunnleggelsestid.

ONSDAG: Peter Chrysologus, biskop av Ravenna og kirkelærer (5. årh).

TORS DAG: Søndagens messe.

FREDAG: Nicolas, biskop av Myra i Lilleasia og bekjenner (4. årh).

LØRDAG: Ambrosius, biskop av Milano og kirkelærer (+ 397), hvis personlighet og forkynnelse fikk stor betydning for blant andre den unge Augustin.

Uken 8.—14. desember

2. SØNDAG I ADVENT OG MARIAS UPLETTEDE UNNFANGELSE

Epistel: Ordspr. 8, 22—35.

Evangelium: Luk. 1, 26—28.

Festen, som i år tar søndagsmessens plass, er i Øst-kirken kjent tilbake til det 6. og i Vest-kirken til det 9. århundre. Vi fei-

rer det trosmysterium at Jesu Kristi mor ikke bare var fri for all personlig synd, men at Gud ved en særskilt nåde alt fra unnfangelsens stund bevarte sin Sønnens mor fra arvesynden og dens følger. I Marias liv var Jesu frelsende kraft virksom fra første stund av.

I epistelen anvendes, med liturgi-ens frihet, den poetiske teksten om visdommen i Salomos Ord- sprog på Jesu mor, hun som lik et fullkomment og lydig redskap var i Guds tanke og plan fra evighet. Evangeliet — Engelens hilsen i bebudelsens øyeblikk understreker denne Guds evighets ramme om Marias historiske person.

MANDAG, TIRSDAG, TORS- DAG OG LØRDAG i denne uken leses søndagens messe, hvis epistel (Romerne 15, 4—13) minner oss om de troendes samfunn i neste- kjærligheten og forventningen, mens evangeliet (Matth. 11, 2—10) skildrer ikke bare Johannes Døperens spørsmål til Jesus: «Er du den som skal komme...?», og Jesu svar til ham i fengslet; men også Jesu storslagne lovtale over Døperen — de skjønneste ord Evangeliene lar oss høre fra Jesu munn over noe menneske.

ONSDAG: Damasus I, pave (+ 384). Han minnes ikke bare for sitt hellige liv og sin rettskafne embedsførsel, men for sine fine innsats som kristen humanist — blant annet ga han kirkefaderen Hieronymus oppdraget å oversette Bibelen til latin — den såkalte Vulgata som fikk stor plass i Kirkens liv og bønn helt frem til vår tid.

FREDAG: Lucia, jomfru og martyr, ett av de første kristne århundrers mest standhaftige blodvitner, trolig drept på Sicilia under keiser Diokletians forfølgelser, ille og rått mishandlet.

Norges Brannkasse
betyr trygghet

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45 m.eng. pr.	11.00
<i>St. Hallvards kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	8.15-9- 11.30	10.00
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchaussen 52, tlf. 55 81 21	—	8.30
<i>Grefsen kapell</i> , Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Trondheimsv. 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 2209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 1438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgaten 113, tlf. 23 75 1	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegaten 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svitthun kirke</i> , Dronningstgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
SYLLING: <i>St. Hallvards kapell</i> , tlf. 84 90 28 (Drammen)	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	—	10.45
<i>St. Olavs kapell</i>	8.00	—
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.30 19.00	11.00
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell</i> , Ila, tlf. 21 670	6.30	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegaten 5, tlf. 2779	8.00	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , tlf. 7558	—	11.00
<i>Mariabeimen</i> , Nørve, tlf. 7184	8.30	—
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgaten 94. Biskopen og prestegården tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Elisabeth Inst.</i>	8.00	—
<i>St. Mikael's kirke</i> , Strandgt., tlf. 1392	—	10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnes O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21

TRE SKUDD i DALLAS

Da den unge, vitale senatoren fra Massachussets, John Fitzgerald Kennedy i 1960 avla embedsedden som USA's første katolske president, var det ikke bare en verdenspolitisk begivenhet. Det vendte også et blad i historien om det amerikanske folkefelleskaps vekst til enhet og toleranse — så sent som i tyve-årene ble en annen irsk-født og katolsk presidentkandidat, den likeledes høyt begavede Alfred E. Smith, be-seiret i en bølge anti-katolisisme av usedvanlig voldsomhet.

Kennedy «made it» — hans begavelse, hederlighet, ungdommelige energi og intelligent liberale målsetning for amerikansk innen- og utenrikspolitikk vant mye varm tilslutning ute og hjemme. «Kennedy — arme mann!» skrev vi for tre år siden, med tanken ikke bare på embedets knusende ansvar og problemer — som han møtte med et ungt og sterkt menneskes mot og innsatsvilje — men også på de mange fordommer den første katolske president måtte overvinne i et folk, som lenge har latt en ikke altfor åpen og tolerant protestantisme inngå i selve definisjonen av sin nasjonale egenart. Den engstelsen var overflødig — saklig og klokt skilte Kennedy mellom sitt privatliv, der han var en god og trofast katolsk familiefar og legmann, og sitt høye embedes forpliktelse overfor folkeviljen i verdens største demokrati. I motsetning til hva mange fryktet og enkelte kanskje håpet, ble presidentens trosbekjennelse intet irritament i USA's politikk og offentlige liv. Han gikk uten besvær inn i den angelsaksiske tradisjon som egentlig forutsetter at politikerens tanke og handling er forankret i kristendommens prinsipper — en forutsetning som den moderne politikk sannelig har gjort mer og mer problematisk.

Det som slår en, før gjenlyden av skuddene i Dallas forrige fredag ennå er stilnet, er nemlig ikke bare tragedien — for ham selv, for hans familie, for det amerikanske folk og den frie verden, hvis selvskrevne politiske leder han var. Det er også det nagende, uhyggelige spørsmålet: Har den hederlige politiker i sin alminnelighet (for ikke å nevne mer spesielt den kristne politiker) mulighet for å gjøre seg gjeldende i en tid som vår?

Politikken har til alle tider hatt sine meget mørke sider — det dreier seg om m a k t e n s lidenskap, kanskje den farligste i vår skadeskutte natur. Men det 20. århundres politikk, der hele m a s s e r engasjeres, ved propaganda og psykisk press, i det politiske hat, kynisme og menneskeforakt, og der statenes leder-skikt, også i gamle «kristne» kulturnasjoner, ofte synes bemannet av de mest hensynsløse individer — har den plass for det helstøpte karaktermenneske, den ekte menneskevenn? Mye av vår tids politikk er jo vel-organisert og mekanisert kriminalitet, og herske-teknikk er ofte bare et spørsmål om å kunne behandle og forføre masser. Ut av disse masser kan en også — om det behøves — frembringe de drepende skudd en har bruk for, hvor som helst på kloden.

Når dette skrives, håper en ennå at president-morderen i Texas ender i en syke-journal. Men allerede skimter en konturene av noe annet: Vår tids politikk — berøvet sin maske.

Det ville være merkelig om ikke dette snik-mordet ble møtt med frykt og depresjon. Vold avler vold, og de «godviljens menn» som ikke dør på menneskelighetens slagmark, som grev Bernadotte, Dag Hammarskjöld og nå John F. Kennedy, de må visst etter hvert vike for mer foretaksomme ekstremister. Tre sikkert innsiktede kuler fra vinduet i et varehus, og en hel verden ser ondskapens gåte inn i øynene — mysterium iniquitatis — og vet at dens sjanser for fred og forståelse er sunket betraktelig.

«For slik er det», skrev pave Johannes i april i år, i rundskrivelsen «Pacem in terris», «at freden kommer ikke til å herske i verden, dersom den ikke får herske i hver enkelt — dersom ikke hver og en selv bygger Guds orden i sitt hjerte».

Det er sant, og på denne kolde novembermorgen ennå så tragisk fjernt.

HRM.

HVA ER EN «RELIGIØS»

ET APROPOS TIL «KONGENES KONGE»

Kardinal Spellmann – vel tilfreds.

En ny kjempe-produksjon av en amerikansk bibel-film er over oss — dennegang er det direkte, og uten å senke blikket (eller kamera-linsen!), Evangeliets Kristus Hollywood har villet fremstille. Det er bare en begynnelse — en annen Kristus-film («The greatest Story ever told») er på trappene etter «Kongenes konge».

Vi har sett filmen, to timer og førti minutter til ende. Vi har satt oss inn i Oslo-kritikernes stort sett meget blandede følelser etter premieren. Vi har studert det utførlige informasjonsmateriale Metro-Goldwyn-Mayer's representant i Norge med vanlig utmerket service har tilstillet oss. Blant annet har vi sett fotos av Francis kardinal Spellman som trykker produsentene i hånden — en bulletin fastslår at han etter forestillingen reiste seg og ga signalet til applaus. Vi har lest en rund, italiensk anbefaling fra *Il consulente ecclesiastico* i et «Katolsk Sentrum for Film, Teater, Radio og TV», og konstatert at «biskopen av Thailand» (?) synes «Kongenes konge» er intet mindre enn «en fundamentalt historisk gjengivelse av Vår Herre Jesu Kristi liv» og «en meget artistisk film».

Erkebiskopen av Los Angeles, J. Francis kardinal McIntyre synes «Kongenes konge» gir håp om at «dens budskap vil bringe velsignelse til mange som søker åndelig trøst», og på hjemligere grunn viser det seg at residerende kapellan Johannes Knutzen, etter å ha sett filmen i Tønsberg, har uttrykt sin begeistring til bladet «Vestfold».

Det hjelper oss alt sammen bare meget lite: «Kongenes konge» er nemlig nok et skole-eksempel på den fundamentale misforståelsen omkring begrepet «religiøs film». Hverken kardinaler eller kapellaner er forpliktet til å sitte inne med et kvalifisert skjønn på film, og det hører til unntagelsene at de gjør det. Mangler de smak, er det straks mer beklemmende, men det er fremdeles noe sekundært. Men ufølsomheten for avgrunnen mellom det profane og det hellige, mellom det platte og det opphøyede, mellom det banale og det mysteriøse når det gjelder kristendommens dypeste verdier, den er alvorlig. Til gjengjeld bør den hverken overraske eller forarge oss til overmål — «kirkekunsten» og den «sakrale» arkitektur har i over hundre år bevisst, at denne ufølsomhet og sviktende sans for kvalitet, slett ikke er uforenlig med ekte fromhet og velmenende kristelig sinnelag.

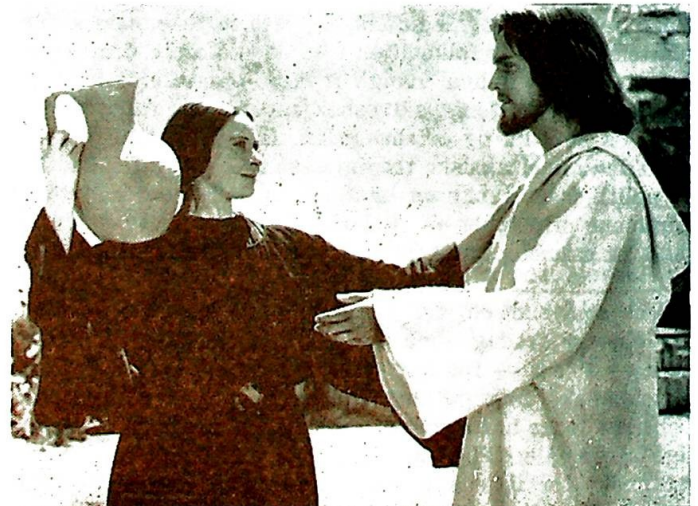
Tilbake står den ikke særskilt morsomme forpliktelsen til å kalle tingene ved deres rette navn, og konstatere at produsentene bak denne levende bibelhistoriske bildebok i «super-technirama and technicolor», tross alle gode intensjoner (og noen mindre gode), har skutt bom igjen.

En kan (som oss) være en prinsipiell motstander av at Kristus fremstilles «realistisk» som person på film eller teater, og allikevel med saklig interesse vende seg til ethvert forsøk på dette umulige og vurdere det etter fortjeneste. Med en viss spenning, men også her uten meget håp, venter vi på den høyt begavede Bergman-skuespilleren *Max von Sydow's* Kristustolkning i en kommende bibel-film. *Jeffrey Hunter*, som med megen atletisk sunnhet, blå øyne og frisk, velfødd amerikansk ungdom tar denne overmenneskelige oppgaven på seg i «Kongenes konge», knekker i hvert fall ettertrykkelig nakken på den.

Jesus Kristus var et historisk gitt menneske — og Gud fra evighet. Sant menneske — sann Gud, lærer den kristne kirke. Det siste unnslipper enhver teatralisk tolkning. Det førstnevnte kan for det første ikke skillen ut av hans persons enhet til å bli en «rolle». Og for det annet har bibelfilmene en likefrem monoton tilbøyelighet til å velge tolkere av Kristus-rollen som ikke engang er sant menneskelige. Hva vi får se, er en forbindelse som inntil karikaturen fjerner seg fra den hemmelighetsfulle enhet mellom Gud og menneske i Kristus — nemlig forbindelsen mellom en grunn, overfladisk menneskelighet og det stereotypet «fromme» og smakløse ved det 19. århundres søtladne oljetrykk-Jesus.

FAKTA OM ET MISGREP

«Kongenes Konge» er produsert i 1960 av *Samuel Bronston*, regien er ved *Nicholas Ray*, sistnevnte laget engang en god film med ungdoms-idealet James Dean. I virkeligheten er «Kongenes konge» annen utgave av en storfilm som *Cecil B. de Mille* (som danskene med rette og malise kalte «Cecil Ih du Milde!») produserte i 1927. Han var skaperen av denne form for bibelske billed-epos, der en stadig mer nitid historisk ekspertise og nøyaktighet i detaljen bare har avslørt tydeligere hulheten i livs- og

Maria og hennes sønn i filmet oljetrykk.

DS» FILM?

menneskeoppfatningen. Det er, psykologisk sett, ikke Midt-Østens oldtid vi møter i disse filmene. Det er konvensjonell angelsaksisk søndagsskole, tilsatt pompøs maskevirkning og show, samt glatt og upersonlig moderne film-glamour, en god del blodig brutalitet og en sentimentalitet som en ikke bør forveksle med sant religiøs alvor.

I format, virkemidler, målsetting er dette spektaklet så fjernt fra, og så lite åndelig beslektet med Evangelienes atmosfære som vel tenkelig. Hvor Jesu liv og ord slår oss ved sin stille kjærlighet og edle ydmykhet, noe som — om det skulle uttrykkes kunstnerisk — kaller på lavmælte, inderlige, fint og respektfullt antydende effekter, på ærefrykten for mysteriet; der larmes og skrytes og trompeteres der som i et sirkus. Det «religiøse» har her ingen *sjelelig* gehalt — det blinker overbelyst og vulgært, utvortes som juletrepynt. Helt parodisk har de norske oversettere sørget for, at når Jesus fremsier Fader vår for mengden, blir de norske undertitlene plutselig tegnet i gotiske bokstaver — det skal være «høytidelig»!

Filmens kviinner — Herodias, Maria Magdalena, Pilatus' hustru — er alle forsynt med den hollywood'ske *make-up*, så upersonlig at de visst kunne ha byttet roller midtveis i filmen uten at noen merket det. *Tror* produsentene virkelig at evangeliets personer hadde slike masker? *Siobhan Mc Kenna's* milde grimaser som Jesu mor er penible — denne fromme pseudo-fromme bedrevitende resignasjon har ingen sammenheng med det ærefryktens mysterium vi leser i Marias moderskap.

Og «romerne»? Som allerede i «Ben Hur» møter vi Hollywoods guttebok-oppfatning av det gamle Roma, denne gang heldigvis uten den unngåelige, hjernetomme helten *Charlton Heston*. Interiørene, kjoretøyene, inventaret, draktene, våpnene — en stab av professorer har vel som vanlig «garantert» riktigheten. Men det vesentlige i en historisk fremstilling — den *psykiske avstand* mellom det 20. århundres USA og det 1. århundres Palestina — er fremdeles til tider meget nær null.

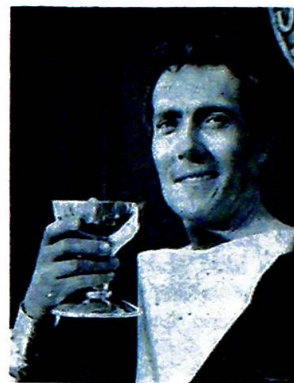
«DET KAN DA IKKE SKADE -?»

Respekt, pietet, god vilje — det foreligger visst subjektivt alt sammen, i tillegg til den sikre sansen for hva publikum vil ha, hva som «selger». Plus en god sjeffotograf. Plus handling — fra Bergprekenen til Salomes dans. Den pene, snille Jeffrey Hunter tar ord i sin perlehvite munn som opprinnelig er de største mennesker har hørt, og som her får en til å lukke øynene: De hører ikke hjemme i dette velmente showet.

Noen vil igjen innvende: Hvorfor kritisere? Om nå dette støter smaken hos noen kresne esteter, er det ikke viktigere at mange faktisk føler seg oppbygget over å få barnelærdommen i denne glørete formen? Mer enn én prestemann tenker vel trett på flommen av mindreverdige søl på våre kinoer, og synes at dette er da endelig noe byggende og rent.

Til det kan en, og bør en etter vår mening, svare følgende: At det underlødige passerer uavslørt, er ingen unnskyldning for å bruke det, selv til et godt formål. Ja —

Denne kjekke sportsmannen (*Hurd Hatfield*) fremstiller Pontius Pilatus. Jesu møte med Verdensrikets makt i den romerske stattholderens person åpnet perspektiver som filmen har underslått.

allermest til et godt, et hellig formål. Kirken lar oss — med rette — møte Gud i stillheten; i indre liv, ikke i ytre show. Også det indre liv kan skildres i kunsten. Også filmkunsten kan gi fremragende uttrykk for hva sjelens virkelighet er for noe.

Vi minnes da en rekke filmer, også noen amerikanske, hvor det ekte religiøse enten var tilsiktet, og faktisk kom til uttrykk, eller hvor det simpelthen utilsiktet åpenbarte seg som inspirasjonen og den bærende verdien bak filmverket.

Hva en hos mammutt-film-produsentene ikke sporer den ringeste forståelse for, det er at en direkte bestrålt bildegjengivelse av kristendommens dypeste trossannheter er en overmenneskelig oppgave, som aldri helt ville kunne lykkes. Selv Leonardos geni har igrunnen «profanert» naderverden, ved sin teatralske ramme rundt det guddommelige.

Dette mysterium tåler bare det *ekte* i sin nærhet. Aksepterer vi at det reneste og edleste i vår tro, Gud-menneskets overnaturlige liv i oss, blir forbundet med det utvortes og billige, med effekter som er hentet fra den enkleste form for profan underholdning og spenning, da er der faktisk skjedd stor skade, selv om vi tror oss oppbygget. Møtet med Kristus-skikkelsen er noe sakralt, også når det skjer hver dag i Bibel, bønn eller liturgi. Det alvor, den hjertets grepethet og undring som Kirken lærer oss å gå til dette møtet med, den må vi ikke tillate noen å forfuske for oss. Alvor er ikke «høytidelighet». Grepethet er ikke rørelse. Fromhet er ikke søtladenhet. Almenneskelighet er ikke banalitet.

På disse vesentlige innvendinger strander gang på gang den såkalte «religiøse» film. På dem strander også — dessverre ganske uhjelpelig — «Kongenes konge».

Og så føler en seg kanskje litt trett ved å være tvunget til ennå en gang å tydeliggjøre så ettertrykkelig, og på så pass megen kostbar spalteplass, noe som *burde* være innlysende i hvert fall for troens mennesker, men som erfaringsmessig ikke er det. Det føles sorgelig — ikke minst når amerikanerne samtidig med «Kongenes konge» nettopp har sendt oss en *annen* — teknisk sett *ikke* «religiøs» — film som med overveldende autoritet vitner om kristen nestekjærlighet og kultur. De intetsigende apostelmaskene i bibel-filmene er heldigvis fort glemt. Men kommer vi noensinne til å glemme den godhetens og forståelsens skjønnhet filmkunstneren *Stanley Kramer* i filmen «Et barn venter» har kastet over et miljø de fleste vel finner grimt og deprimerende: De debile barns håpløst lukkede verden? For en modig og edel film om det verd Kristus har lært oss å se i selv det svakeste og mest «mislykkede» av våre medmennesker! Jo — den religiøse film eksisterer — uten gåseøyne. Gå ikke glipp av den!

Venter vi en annen?

EN ADVENTS-BETRAKTNING

Det kan være uvisst om Døperen Johannes sendte bud fra fengslet for sin egen eller for disiplenes skyld, da han ba dem oppsøke Jesus og spørre: «Er du den som skal komme, eller skal vi vente en annen?» Det viktigste er vel heller ikke å vite hvorfor spørsmålet ble stilt, men hva svaret inneholder:: «Gå og fortell Johannes hva dere ser og hører: blinde ser og lamme går, spedalske blir rene og døve hører og døde står opp, og evangeliet blir forkynt for de fattige.» Med disse ordene fra Esaias ga Jesus tydelig svar: spådommen om Messias ble oppfylt for øynene på dem. Han som de ventet var kommet for å grunnlegge det forjettede rike.

Gjennom alle tider står Kirken som tegnet på at Kristus er kommet, at Gud har grunnfestet sitt Rike på jorden. Allikevel vil den alltid bære forventningen i seg. Først når Kristus er kommet påny og tiden er hørt opp å eksistere, vil forjettelsen vike plassen for en salig visshet om at Gud er blitt alt i alle. Inntil da vil også hver sjel bety en ny forventning om Kristi komme, et nytt håp for Kirken om å flytte grensene utover i nye vidder som bare Gud kan måle.

Kirken lever i forventning, og dens sanne barn er adventsmennesker som vet at forventningen ikke er en passiv eller ubestemt holdning, men troens levende impuls som kaller på Guds virksomhet i oss.

Det samme kan vi lese ut av Jesu svar til Døperens disipler når vi setter det inn i sin rette sammenheng. «Evangeliet blir forkynt for de fattige.» Vi har så lett for å tenke oss evangeliets fattige som åndelige umodne, eller vi plasserer dem i samlet flokk nederst på samfunnsstigen. I virkeligheten var de Israels utvalgte, de eneste som var modne nok til å gjenkjenne Messias i Jesu skikkelse. Når Matteus kaller dem de fattige «i ånden» taler han samme sprog som de senere profeter. Ifølge dem var de «Israels rest», den lille flokk av trofaste jøder som gjennom undertrykkelse og lidelse fremdeles holdt fast på Guds lov og trodde på 2000 år gamle løfter fordi det var Gud som hadde gitt dem. Det var disse fattige som «hungret og tørstet etter rettferdighet» — etter at Guds vilje skulle skje — og som ble mettet da Messias forkynte: himmelriket er deres, allerede her på jorden. Guds Mor var den rikeste blant Israels fattige, fordi hennes tro, tillit og lydighet var uten grenser: «La det skje meg etter ditt ord». Ingen fikk heller himmelriket så fullt og helt til eie — Forjettelsen tok skikkelse i hennes eget skjød.

Til Israels fattige hørte også mange av de ulykkelige som søkte Jesus fra Nasaret. Med dem skjedde store undere, nettopp fordi håpet ble til under sykdom og sorg. Ingen menneskelig makt kunne hjelpe dem, men «dersom du vil, kan du gjøre meg frisk.» Forventningen utløste miraklet — de fikk erfare at «det gikk ut en kraft fra ham og helbredet alle».

Det skjer fremdeles undere der hvor det ennå finnes adventsmennesker, rike på forventning om Israels fattige. Men de skjer først når vi innser at det mangler oss noe — at kjærligheten er for kort, forstanden blind og viljen syk — at Guds bildet i oss er blitt forvrengt gjennom synden. Og at ingen menneskelig klokt eller

viten kan klare det store mirakel å gjøre oss til hele mennesker igjen. Først da blir håpet en levende kraft som kaller på «Ham som er kommet». Og da forstår vi at den kristne forventning er aktiv, selv om tilliten roper: «Si bare et ord». Vi må bruke de haltende evner vi har, og med blikket festet på Gud bane oss vei gjennom mengdens vantro. Det er da vi kan håpe at underet skjer — det store mirakel at Guds Sønn tar bolig i oss, at vi litt etter litt kan finne vår tapte personlighet og vårt sanne ansikt igjen i kontakt med Kristi person. Han som kom som Gud og menneske.

Ikke alle jøder på Jesu tid bar på den rene forventning. Mange av dem ventet «en annen», en som kunne føre dem hvor de ville — til hevn over fiender, til selvhevdelse og triumf. For dem kom Jesus på tvers av alle forhåpninger, og de endte med å rydde Ham av veien. Det har også vår tid for en stor del gjort, derfor har verden så liten plass for forventning. Mennesket klarer alt selv. Men forventningen er så dypt forankret i menneskenaturen at den krever en erstatning. Spenningen er blitt et fattig surrogat — vi merker det ikke minst hos ungdommer som føler trang til å søke bort fra virkeligheten. De har jo ingen annen himmel enn den som rumskipt ferdes i. Der finner mennesket ingen Gud, og så er det lett å dra den slutning at Han bare eksisterer i den kristnes fantasi og ønskedrømmer. Men hvem kunne vel i sin villeste fantasi oppfinne en Gud som sier vi skal fornekte oss selv og bære vårt kors? Dette ligger ikke for oss, vi ville skapt Ham annerledes. Det er Han selv som har vist seg som Kjærlighetens Gud, som den medlidende Frelser, da Han tok veien om menneskelig lidelse og kors før Han sto opp i guddommelig triumf. En slik Gud kan aldri skuffe våre forventninger, selv om Han er krevende.

Allikevel er vi utsatt for å vente «en annen», en avpasset Gud som svarer til våre reduserte forventninger. Bøker og aviser lager strid om hvordan Han skal være. Derfor trenger verden adventsmennesker som gjør Gud til den Han er, som sier med Paulus: «Jeg vet hvem jeg tror på!» — og som fornyer sin trosholdning i lys av Jesu svar til Johannes. Men disiplenes spørsmål har mistet sin aktualitet, medmindre vi snur litt på det og retter det mot oss selv: «Venter vi Ham som er kommet, eller venter vi en annen?»

Søster Marie Louise O. P.

Adventssinnet er håp og forventning.

VÅR PRIMSTAV

Vi skylder å gjøre oppmerksom på at vår serie over primstavens tegn og dager er en lett bearbeidelse av *Werner Werenskiolds* og *Arne Durban's* utmerkede lille bok «Historien om en primstav», utgitt av Aktieselskapet Norsk Aluminium Company (Høyang), som også har produsert moderne utgaver av primstaven.

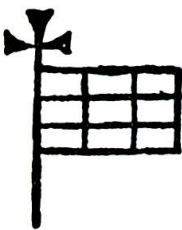
BARBROMESSE, 4. desember. Sta. Barbara ble i middelalderen påkalt som beskytterinne mot en brå død. Ifølge legenden levde hun et sted i Orienten under kristenforfølgelsene; selv var hun kristen, men hennes far, som var hedning, stengte henne inne i et tårn. Hun rømte, og berget åpnet seg for henne. Men hun ble angitt av en gjetergutt, tatt til fange og halshugd av sin egen far. Merke: Tårn, eller lenke. — Dagen minnet også om at en skulle ta til med spinning eller strikking til jul.

NILSMESSE, 6. desember. St. Nikolaos var biskop i Myra i Lille-Asia. Legenden beretter at han fikk høre om tre søstre som hadde mistet sin far og sin formue, og ikke visste annen utvei til å leve enn å gå på gaten. Nikolaos kastet tre gullklumper inn til dem, tre dager i trekk, og reddet dermed deres sjeler! Slik er også Nikolaos blitt opphavet til julenissen (St. Claus). — Merke: En bispestav? — eller snarere en N med kors.

MARIAMESSE, 8. desember. Marias uplettede unnfangelse. I protestantisk tid ble høytidens egentlige mening glemt, og festen ble hetende Maria Ventedag — Maria hadde regnet feil på dagene for Jesu fødsel. På denne dagen skal alle som venter barn be om god utregning. Dagen kalles også Fiskardøgri, og merket er en fiskenot.

LUSSINATT, 13. desember. Sta. Lucias martyrium er historisk, men legenden har spunnet rikt omkring. Lucia skulle brennes, men ilden ville ikke fatte. I en senere legende fikk hun øynene revet ut. Merket er vanligvis en flamme — her blandet sammen med et beger. «Lussinatten» ble regnet for årets lengste natt, da solen snudde. Denne natten var troll og tuser særlig på ferde. De tolv dagene som var igjen til jul, varslet om været i de kommende tolv måneder.

TOMASMESSE, 21. desember. Apostlen Thomas skal ha vært Indias apostel. Merket er en hånd — senere forstått som en vante — nemlig den hånden han la i Kristi side (Joh. 20). Navnet ble undertiden forvansket til Dumamesse. Også kalt «bryggjardøgri» eller «lefssetøyren». I denne tiden skulle en fare omkring og smake på juleølet. Var det klarvær nå ble det klart vær hele vinteren. Dagen kan også merkes ved to bare furukvister, som viser til mildværet.

JULEDAG, 25. desember. På dagen for Kristi fødsel skulle alle holde seg hjemme. Tegnet for dagen var opprinnelig et reivebarn, men gjennom århundrene ble det utviklet, stilisert og endelig misforstått til et drikkehorn. Julen var jo også opprinnelig midtvintersblot i Norden.

NYÅRS DAG, 1. januar. Åttende dag jul. Ifølge evangeliet ble Jesus denne dagen fremstillet i templet for å omskjæres. Merke: Templet.

TRETTÅNDDAGEN, 6. januar. Hellig Tre Kongers dag. I middelalderen ble de tre vise menn fra Østen, som evangeliet beretter om, til tre konger, Kaspar, Melchior og Baltasar. Merke: Tre kors og en stjerne.

PARIS EN MESSE VERD!

For Paris-farere kan det være nyttig å vite at det hver fjerde søndag i måneden (utenfor sommeren) finner sted en messe kl. 10 for skandinaver i den franske hovedstaden. Møtestedet er dominikanerinnenenes kapell i 210 bis, rue de Vaugirard, 15e. (Metro: Volontaires), og alle nordboere i Paris — katolikker og ikke-katolikker — er velkomne. Nærmere opplysninger gir de to skandinaviske prester i Paris: Pater M. VOUTILAINEN o. p., Couvent Saint Jacques, 35, rue de la Glacière, Paris 13 og Pater Niels KROGH RASMUSSEN o. p., Le Saulchoir, Etiolles par Soisy s/Seine, S. et O.

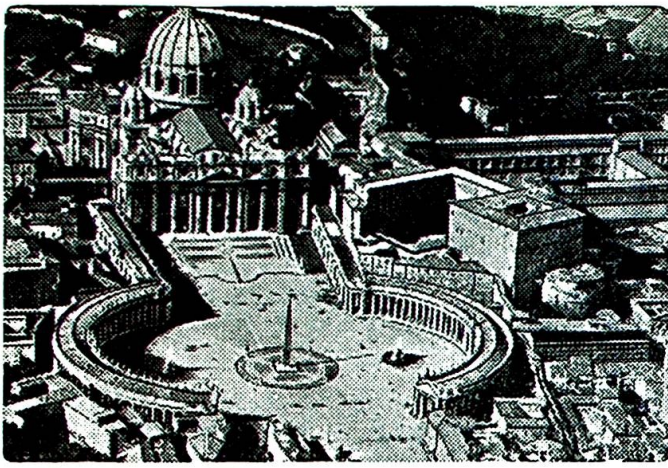
OM RELIGIØS FORDRAGELIGHET

MØTE I NORSK-TYSK FORENING

Fredag 29. november kl. 20 arrangerer Norsk-Tysk Forening en foredragsaften i Oslo Handelsstands Forening, Karl Johans gate 37, Oslo, der professor Johan B. Hygen taler (på tysk) om «Die Versöhnung der Konfessionen». Foredraget blir innledet av pater Hallvard Rieber-Mohn.

Der er fri adgang.

VATICANUM II:

ET NYTT KIRKE

KURIEN OG VERDENSKIRK

ROMA-BREV FRA

En ting må anses for gitt etter den siste tids debatt på det annet Vatikankonsil: Det kommer til å bli opprettet et råd av biskoper fra hele verden, til å bistå paven i kirkens styre. Opprettelsen av et slikt råd ble antydnet av paven selv allerede i en tale i september, og det ser ut til at såvel konservative som reformvenner på konsilet er enige om at det kan være betimelig.

Men dette er bare ett ledd i den internasjonalisering av kirkens styre, som nå er et alment krav rundt om i verden, og det betyr ennå ingen stillingtagen til den form for internasjonalisering som en vidtgående *desentralisering* ville bety. På dette punktet skilles veiene fullstendig, og sterke, ja skarpe, motsetninger er kommet frem i dagen under debatten.

Faktisk la en avstemning også den teologiske basis for en slik desentralisering, og rev dermed samtidig grunn-

laget unna det prosjektet som nå er oppe til diskusjon, nemlig «Om biskopene og administrasjonen av bispedømmene». Prosjektet går ut fra som en selvsagt ting at paven, som det i praksis identifiserer med den romerske kurie, har all makt i kirken. Enkelte fullmakter, og flere enn før, kan så delegeres biskopene. Men den voteringen som ble holdt derefter, viser at konsilet har et annet og mer nyansert syn på tingene. Den store majoriteten her hevder at biskopene i kraft av sin vigsel *har* alle de nødvendige fullmakter til å styre sitt bispedømme. Mens prosjektet taler om *innrømmelser*, taler biskopene om *rettigheter*. Unntaksvis, sier de så, kan paven forbeholde seg avgjørelser i saker som han anser av særlig betydning — slike som er av en slik rekkevidde at de angår hele kirken og derfor overstiger den enkelte biskops eller det enkelte nasjonale episkopats kompetanse.

Det kunne blitt spørsmål om å forkaste hele prosjektet. På den annen side var det nødvendig å diskutere sakens praktiske sider; det ble derfor besluttet å beholde det, men bare som utgangspunkt for debatten; at utkastet måtte grundig omarbeides, var klart.

KIRKENS SENTRUM OG KIRKENS PERIFERI

For noe som tydelig er et lite mindretall i forsamlingen er det allikevel ennå ikke klart. Den konservative kardinal *Ruffini* fra Palermo stod frem og underkjente hele avstemningen, og det samme gjorde kardinal *Ottaviani* noen dager senere, i enda sterkere ordelag: Forsamlingen hadde simpelthen ikke vært klar over hva den gjorde! Denne anklagen forble selvfølgelig ikke ubesvart, og flere talere uttrykte sin forbauselse over denne fornærmelsen av konsilet.

Det er i virkeligheten nå til overmål demonstrert at der på konsilet er en begrenset, men uforholdsmessig innflytelsesrik gruppe som for enhver pris ønsker å hindre at der blir foretatt noen forandringer i kirkens styre. Dels har de en dogmatisk begrunnelse for dette: Et hvert ønske om endring av maktfordelingen i kirken er et angrep på pavens primat og må bekjempes så å si som et heresi (ordet har ikke vært uttalt, men det ligger i luften). Dels mener de at en reell desentralisering vil være en ulykke for kirken rent praktisk, at forvirring og anarki vil bli følgen. Men samtidig står dessuten den *italienske* kirkes prestisje på spill, og det er i denne striden blitt særdeles tydelig at italienerne føler alt snakk om utvidede fullmakter til biskopene og internasjonalisering av kurien ikke bare som et angrep på *deres* pave, men også som et angrep på italienernes privilegier. En usmakelig kampanje i enkelte konservative italienske aviser spiller av all makt på denne følelsen.

Kardinal Ottaviani har allikevel uhyre små sjanser til å forhindre at flertallets syn blir gjort gjeldende i prak-

sis. Men han fører en seig oppholdende kamp. Og selv om flertallet nok har de store linjer klare i sine reformplaner, er detaljene langt fra klare og byr på kinkige teologiske problemer. Som formann i den teologiske kommisjon, som skal utrede disse problemene, kan kardinalen sinke og hemme arbeidet betraktelig. Og noen endelig avgjørelse kommer ikke til å falle i denne omgang. Hvor konsilet står, er det imidlertid ikke noen tvil om. Alle de representative kardinalene har også vært i ilden: *Liénart* (Frankrike), *Frings* (Tyskland), *Ritter* (USA), *Alfrink* (Nederland), *Bea* (kuriens liberale fløy), patriarken *Maximos* av Antiokia. De har alle sagt ettertrykkelig fra.

Hvordan funksjonsmåten kan bli for det nye råd av biskoper som skal omgi paven, er heller ennå ikke klart. Men allerede dette rådet kommer til å bety at kurien må innta en atskillig mer beskjeden plass i administrasjonen enn hittil. Og alt taler for at vi går mot en fullstendig omstøpning av selve kardinalinstitusjonen. Mens kardinalkollegiet hittil har bestått dels av romerske embedsmenn, i et overveiende antall italienere, som i praksis har styrt kirken, og dels av residerende erkebiskoper, for hvem kardinalhvertet stort sett har vært en ærestitel, kan vi nå få «kardinaler» som er det dels i kraft av deres embede — de orientalske patriarker, erkebiskopene i de store metropoler — dels valgt på åremål av nasjonale bispekonferanser. Alle disse skulle da utgjøre pavens råd, og på den måten representere erfaringer og problemer fra hele kloden. Bare slik, mener man, vil kirken være i stand til å gi et effektivt svar på verdens utfordring.

TYRE TAR FORM

KIRKETUKT OG FRIHET

ERIK GUNNES

«DET HELLIGE OFFISIUM»

Det var kanskje den katolske kirkes ømmeste punkt kardinal Frings forleden satte fingeren på under konsildebatten, da han krevde en reform av det såkalte Hellige Offisium. Dermed ga han ord til hva mange tenkte. Det er en utbredt mening i den katolske kirke at hverken ånd eller fremgangsmåte i dette departementet har noen hjemstavnsrett i kirken i dag — om de noen gang har hatt det.

Det Hellige Offisium er en avdeling av kirkens sentraladministrasjon som har til oppgave å overvåke troen og moralen innenfor kirken. Som sådant er det blant annet ansvarlig for den berømte *Index* — fortegnelsen over «forbudte» bøker. Ingen tviler på at det er nyttig og nødvendig med en slik øverste instans til å treffe avgjørelser i saker som angår troen og moralen. Men kritikerne peker på at måten det gjøres på ikke bare er lite tidsmessig og derfor lite effektiv — den er også lite i samsvar med det kristne kjærlighetsbud. Hva for eksempel *Index* angår, er det ikke bare temmelig tilfeldig hvilke bøker som blir ført på listen blant de hundretusener som hvert år ser dagens lys. Der er også den sak at en forfatter kan bli dømt for «kjetteri» på tvilsomme premisser, uten at han har fått anledning til å forklare seg. Det har hendt at fromme katolske prester først gjennom dagsavisene har fått vite at deres verker var «fordømt» av det Hellige Offisium. Den slags må ikke skje, erklærte kardinal Frings, lederen for det tyske episkopat: Ingen må dømmes uten å være blitt hørt, uten og ha fått anledning til å forsvare seg og eventuelt beriktige misforståelser. Enda sterkere anklager er blitt formulert i pressekonferanser under denne sesjonen; men man vet at de mest utførlige kritikkenes er blitt innlevert skriftlig.

Kardinal Frings' innlegg ble avbrutt av spontan applaus — det er visst første gangen noe sånt skjer, iallfall under denne sesjonen. Men kardinal Ottaviani, sjefen for det Hellige Offisium, reiste seg så, og med en stemme som skalv av bevegelse og indignasjon avviste han alle kardinal Frings' anklager: Hans departement hadde intet å bebreide seg. Dets beslutninger ble alltid truffet etter de mest nøyaktige undersøkelser og i samråd med kirkens lærdeste teologer. Kardinal Frings måtte tale i ren og skjær uvitenhet, det var den mildeste måte å tolke hans intervensjon på! Og dessuten ville kardinal Ottaviani bemerke at den øverste sjef for det Hellige Offisium var paven selv; den som talte mot det Hellige Offisium, talte mot paven.

I virkeligheten talte de to debattanter til hverandre over en avgrunn, samtidig som de også talte om to forskjellige ting. Ifølge det Hellige Offisium er det ikke personen, men saken man dømmer når en bok blir satt på *Index*. Dette er i prinsippet uangripelig, men i praksis ser det litt annerledes ut, og kritikerne taler i menneskerettighetenes navn: En mann har krav på å bli hørt i sin egen sak. Men dertil kommer at han av kristne dommere

Patriarken Maximos, som gang på gang har «tuktet» såvel Vatikanet som sine latinske bispe-kolleger for manglende forståelse av Østkirken og av betingelsene for dens anerkjennelse av Roms primat.

MAXIMOS IV. SAIGH — PATRIARK AV ANTIOKIA

har både i forrige og denne sesjon vært et høyst fengslende og fruktbringende innslag på konsilet; vital, pågående og åndskraftig tross sine 86 år.

Hans innlegg hører til dem som er skarpest i formen, han er ikke nådig når man går hans hjerteanliggender for nær. Og hans hjerteanliggender er: Kirkens enhet, men virkeliggjort gjennom en reell anerkjennelse fra Romas side av det vi kan kalle en kirkelig pluralisme: Fra gammelt av har de orientalske patriarkatene hatt sin egen kirkelige organisasjon, sine egne riter. I mange hundre år har det latinske Vesten hatt liten respekt og forståelse for dette faktum. Maximos for sin del er viss på at paven har et primat over hele kirken. Men han er like viss på at som biskop av Roma og Vestens patriark bør han respektere de orientalske søsterkirkenes egenart, og deres overhoder som sine nærmeste kolleger og medarbeidere. Før det er skjedd, vil aldri det store gross av orientalske kristne kunne tenke seg å ta opp forbindelsen med Roma igjen.

har krav på å bli tatt i beste mening, til å bli møtt med forståelse, åpenhet, velvilje. Her ligger den største vanskeligheten for det Hellige Offisium i dag — at det synes å bestå av menn som utelukkende leser en bok med tanke på de vranglærer som måtte finnes i den. Denne situasjo-

(Forts. neste side)

nen har vesentlig forverret seg i løpet av de siste ti—femten årene. Og samtidig har et system med «angiveri» for likt og ulikt mange steder grepet uhyggelig om seg. Faktisk støtter det Hellige Offisium seg nå på visse meget begrensede romerske kretser, som er helt fremmede for hele den moderne teologi — den som har fått et så eklatant gjennombrudd på konsilet. I det lengste har disse kretsene forsøkt å så mistanke til de toneangivende teologene — flere av de aller fremste og nyskapende blant dem har hatt vanskeligheter med det samme Hellige Offisium, fordi de ikke beveget seg i vante tankebaner, men gjennom sin tenkning nettopp forberedte det *aggiornamento* — den «ajourføring» av kirken, som Johannes XXIII sammenkalte konsilet for.

Og når kardinal Ottaviani påkaller paven som støtte for sin sak — noe han ustanselig gjør — må det være vel vitende om at Paul VI iallfall ikke deler hans synspunkter. I løpet av høstsesjonen har paven benyttet flere anledninger til å berømme to av konsilets mest kjente og tidligere «suspekte» teologer — jesuitten *Rahner* og dominikaneren *Congar* — for deres innsats. Lateranuniversitetet har vært arnestedet for en stor del av forfølgelsen av begge disse og andre; det ble satt mildt, men meget håndfast på plass av paven i en tale han holdt der forleden. I virkeligheten er der ingen tvil om at paven akter å gjennomføre en grundig reform av hele sin administrasjon. Reform av kurien har vært krevd av mange røster på konsilet de siste dagene. Men selve utførelsen av den ligger utenfor konsilets kompetanse — kurien er pavens eksekutivorgan og ligger direkte under ham. En reform har han imidlertid bebudet, og det er liten grunn til å tro at den ikke vil bli ganske gjennomgripende; han vil uten tvil ta hensyn til konsilets ønsker. Det Hellige Offisium vil dermed også komme i støpeskjeen: Man vet at samme dag debatten fant sted, uttalte pave Paul sin store tilfredshet med kardinal Frings' innlegg!

LA OSS SAMLES TIL ADVENTS-GUDS- TJENESTE

Midt i den altfor travle og forjagede julemåneden innbys vi til adventsgudstjeneste. I St. Dominikus kirke arrangeres der tirsdag 10. desember kl. 20 en adventshøytid med tekstlesning, preken og sang. Hensikten er ikke minst å skape litt indre ro og samling til julemysteriets forberedelse, og berike oss med noe av de mange vakre liturgiske tekster vår adventsliturgi rommer også utenom søndagsmessene.

Gudstjenesten er felles-kristen i sitt opplegg og tilgjengelig for alle — det var å ønske at katolske kristne ikke bare søker dit selv, men også ber ikke-katolske medkristne og venner med til høytiden.

BLIKK på TIDEN

«DIREKTE PINLIG?»

■ I serien «Tidens tanker» — en artikkeltjeneste fra Høires Pressekontor som dukker opp i adskillige norske aviser, skriver pastor Sverre Riisøen av seg en del forklarlig ergrelse over nivået hos kristendomskritikerne i vår hjemlige debatt. Han henviser til stockholmsavisen «Dagens Nyheter», som visselig ikke har noe som helst til overs for kirke og kristendom, men som synes å ha innsett at det avklarer intet å *vulgarisere* problemet om den kristne tros gyldighet. Nylig skrev avisen på lederplass:

«Det är en barnslig föreställning att kristendomen skulle störta samman därför att naturvetenskapsmännen ger oss en ny bild av världsalter, eller därför att människornas liv på jorden omorganiseras. Så ytlig (dvs. överfladisk) är inte kristendomen.»

Riisøen synes dette kaller på en norsk kommentar:

«Dette sindige og saklige memento har adresse også til norske forhold. Kristendommen er ikke en statisk størrelse. Den er stadig gjenstand for revisjon. Det mest nærliggende og anskuelige eksempel er de *frie* drøftelser som akkurat i disse dager finner sted i Roma. Med selve paven som organisator av den vidtgående reformbevegelse.

Universet, som en tre-etasjes bygning med djevelen i kjelleren og Gud på toppen, har kirken i vår tid aldri forfektet som en religiøs realitet. I høyden som et pedagogisk symbol, en støtte for det konkrete forestillings-apparat ingen av oss kan være foruten. Vi tror heller ikke på en personlig Gud i den forstand at Den Allmechtige er utstyrt med menneskelige egenskaper. Det personlige ved Gud er et kvalitets-stempel, som vi med vår begrensede forståelse av hans vesens hemmelighet ikke kan gi et mer dekkende uttrykk.

Det virker derfor direkte pinlig når våre hjemlige humanetikere, med den utrettelige Gabriel Langfeldt i spissen, drar til felts mot kristendommen som personlighetsreligion. Og bygger sitt angrep på en tildels grovt misforstått tolkning av biskop John Robinsons meget omtalte bok: *Honest to God*. Det later til at bevegelsens egentlige hensikt er å mistenkeliggjøre den religion som har skapt respekten for det ubetingede i vår humanitet. Og som eier i seg etiske kraftressurser av en størrelsesorden som får humanetikens bleke maksimer til å minne om avskårne blomster.

Visne talefigurer har vi nok av».

DUELL MED PROFESSOREN

■ Intervjuets kunst er en av de vanskeligste i journalistikken — den har også, hva norsk presse angår, noen imponerende klassikere som det ikke er lett å nå opp mot.

I dagens norske aviser er «Arbeiderbladet»s lørdags-intervjuer ved Bjørn Gabrielsen noe av det en leser med størst interesse, når en bare husker at han i sine — ofte meget provoserende og fruktbare — spørsmål, avfyrt i hard rekkefølge, vel rent taktisk anstiller seg både dummere og mer arrogant enn han av naturen er. (Denne kanskje noe velvillige tolkning av hans sokratiske metode bør han visst i hvert fall i egen interesse avstå fra å dementere!)

Forleden (16. november), intervjuet han professor Einar Molland, som i høy grad — innenfor den urbane, velslepne form som er ham egen — gir svar på tiltale. Som helhet gir intervjuet et utmerket portrett av sitt objekt, og det er ikke Randi Monsens uforlignelige tegnekunst som svekker karakteristikken — den er tvert om så treffsikker at vi med halsbrekkende risiko for honorarplikt dokumenterer den for våre lesere.

Molland taler villig om løst og fast — mest fast — og ordlegger seg med både professoral klarhet og markerte meninger, som når han omtaler «de kristne miljøer vi har her i landet, som ikke øver noen tiltrekning på utenforstående fordi de har sørgelig nok i seg selv», og hevder at «gjennom de store vekselbevegelser og gjennom de kristne organisasjoner har det dannet seg en bestemt oppfatning både om hva som er kristendom og hva som er kristent livsmønster. Men dette mønstret øver ikke tiltrekning på folk utenfor kretsene».

Mer nøkternt og uten jammer over vantroens stiv sinn kan det vel ikke uttrykkes.

Riktig naturlige faller noen fektninger mellom teologen og penneknekten om det evige tema: Tro og viten. Molland fastslår at de utskrekne «dogmer» jo ikke er annet enn «et ytterst skarpsindig forsøk på å finne system i den kristne tro ved den greske tenknings hjelp», og at kristenmenneskets tro først og fremst er troen på en *person*, ikke på en tese.

Og her blir det så riktig friskt, som ofte mann og mann i mellom i et folk der kunnskapene om troens verden er for nedadgående, tross store pedagogiske muligheter fra søndagsskole til examen artium, men der kristendommens utfordring fremdeles av mange føles forbløffende nærliggende:

«Men alle som ikke får troen på en Gud til å stemme med kravet til intellektuell redelighet, er det ikke mer verdig for dem å følge fornuftens klare bud? spør intervjueren.

— Kjære Dem, det ene utelukker da ikke det andre. Jeg mener, tro og fornuft kan godt forenes.

— Å, det er vel ikke mange nøkterne mennesker som forbinder for eksempel den apostoliske trosbekjennelse og hele dogmeapparatet med sunn fornuft. Det vet dere da. Tiden har løpt fra dogmene.

— På ingen måte. Dogmene, skal jeg si Dem, er uavhengige av det naturvitenskapelige verdensbilde. Troen på en Gud er et filosofisk eller religiøst postulat som godt kan være forenlig med flere forskjellige verdensbilder. For teologien er det en oppgave å gjennomtenke disse spørsmål. Vi vet at forholdet mellom moderne naturvitenskap og kristen tro har vært et påtrengende problem gjennom de siste halvannet hundre år.

Troens motstandere polemiserer mot forestillinger som neppe noen reflekterer og opplyst kristen har. På den annen side skal jeg innrømme at vi har vært lite flinke til å gi andre del i vår tids tanker om for eksempel religionens forhold til moderne naturvitenskap».

Etter noen bemerkninger om den katolske kirke som er tolerante uten å være «samrørende», blir Molland brutalt dratt tilbake i en uoppslitelig og håndfast norsk problemstilling, som forresten ikke finner ham helt mållos:

«Si meg en ting for De blir helt katolsk: vi som ikke har evnen til å tro, mener De vi går til Helvete?»

— Evne til å tro, sier De. *Viljen* er også i høy grad implisert. Troen er ikke noen gave visse personer får givendes. En må ha vilje til å gripe den og holde den fast. Men *vil* man holde seg på avstand, *blir* man også der. På den annen side er det galt hvis man fra kristent hold sier at alle de som ikke tror er vantro fordi de ikke *vil* tro. Så enkelt er det visse ikke.

— Nei nei, men når man kommer med fornuftgrunner til en prest, så får man ikke annet enn bibelsteder til svar.

— Nei, jeg har allerede sagt at jeg tror den kristne forkynnelse har sviktet der. Den har ikke tatt opp de innvendinger folk sitter med, i hvert fall ikke evnet å gi de rette svar. Og det er meget mulig at vi teologer i for høy grad har innskrenket vårt virke til å være prestelærere og drive forskning.

En kan spørre om vi har gjort oss tilstrekkelig gjeldende i ordskiftet om livsanskuelsesproblemer, om samfunnsproblemer og — for den saks skyld — om litteratur. Jeg er redd vi ikke har det».

«VÅRT LAND» GRATULERER

■ Der er altså en grense! I Stavanger har lederen for et gratulasjonsbyrå i to år ført sak mot Narvesens Kioskkompani — denne trofaste distributør av alle våre kjære periodiske trykksaker. Kompaniet, som for bare noen år siden, i forbindelse med kritikken mot et ufyselig blad ved navn «Verden Rundt», vasket sine hender og anså seg forpliktet til å selge «hva publikum ønsket», hadde dog omsider trukket en grense, nemlig overfor den type blad Stavanger-mannen ønsket distribuert. Det bar navnet «Det Siste», og var en oversettelse av det amerikanske tidsskriftet — for å bruke et altfor pent ord — ved navn «Confidential», ett av verdens mest beryktede smussblader.

Saken mot Narvesen tapte mannen med glans — det er også oppløftende: Forhåpentlig ble det ham en like dyr lærepenge som spekulasjonen kanskje ville vært innbringende. Dette utdraget av motivene for kjennelsen forteller jo nemlig sitt:

«Når det gjelder «Det Siste», er imidlertid ikke ærekrenkelse mot navngitte personer en eventualitet som må tas med i betraktningen, men synes å være selve det journalistiske grunnlag for bladets eksistens. Stoffet i det foreliggende prøvenummer er oversettelser fra det amerikanske tidsskrift «Confidential». Det dreier seg om lumre beretninger fra en rekke land om navngitte og kjente personers påståtte eskapader, fortrinnsvis med seksuelt tilsnitt. Stoffvalget, måten stoffet er behandlet på og ikke minst de sensasjonspregede overskrifter viser at formålet ikke kan ha vært å utøve saklig kritikk over klanderverdige forhold...»

I «Vårt Land» (13. november) skriver redaktør Bjarne Høye, tydeligvis i glad overraskelse over at sånt ennå skjer i Norge:

«Vi sender gratulasjonen videre til Narvesens Kioskkompani, som fikk blokkert smussorganet i selve starten ved å nekte å distribuere det. Visst nok flyter det atskillig temmelig pornografisk betent, kulørt bladstoff gjennom dets kiosker i trykkerifrihetens navn. Men det finns altså grenser for den trykte urenslighet, og med «Det Siste» sa Narvesen stopp. Firmaet ville ikke risikere alle slags injuriersaker. Det ville ikke ta sine fingrer bort i denne norske bytting, født i Hollywood's skandaler og avlet i det smutsigste pengebegjær.

Det er ubegripelig at et gratulasjonsbyrå i misjonsbyen Stavanger skulle finne det forenlig med anstendighet å forsøke å tvinge denne uhumskheden inn på et norsk publikum gjennom en rettsak. Forklaringen må ha vært alle de pengene som alt var satset. Men likevel. Forkvaklingen av verdier og begreper på disse områder må være kommet sørgelig langt, når en gratulasjonsekspert etter dette Narvesenskudd for baugen turde satse utgiftene til en mer enn tvilsom rettsak i tillegg til «Det Siste»s bortkastede beløp.

Endelig vil vi gratulere Priserådet med dets kjennelse i favør av Narvesen, idet det ikke fant at noe offentlig hensyn kunne gi grunnlag for å gripe inn etter Prisloven mot Kioskkompaniet. Sannelig har det norske folk all grunn til å gratulere seg selv med en renslig utgang på en skitten sak».

Han blir neppe motsagt — aller minst fra Stavanger.

Frater Candidus.

ULTIMA VERBA

«Vi i dette land og denne generasjon er — snarere ved skjebnens tilskyndelse enn ved eget valg — blitt voktere ved verdensfrihetens mur. Vi ber derfor om at vi må være verdige til denne vår makt og vårt ansvar, om at vi må kunne bruke vår styrke med klokskap og måtehold og om at vi i vår tid og for alle tider skal få realisert den eldgamle forestilling om «Fred på jorden og godvilje mellom menneskene». Det må alltid være vårt mål — og det rettferdige i vår sak må alltid være grunnlag for vår styrke. For som det ble skrevet for lenge siden: «Hvis Herren ikke bevarer en by, våker vokteren forgjeves.»

(Fra Kennedys aldri uttalte Dallas-tale.)

LITTERATUR

Hvorfor ikke spørre helgenene?

Gunnell Vallquist: Helgonens svar. Bonniers, Stockholm 1963. 187 s.

Som man roper i skogen får man svar, heter det. Ingen vil kunne bebreide mennesker i vår tid at de ikke roper nok i skogen. De gjør det snarere i alle retninger. Men hvorfor skulle det være en katolsk spesialitet å spørre helgenene om de ikke muligens har et svar også til oss? Det er ikke sikkert at man behøver å være troende katolikk for å dra nytte av helgenenes visdom.

Slik omtrent må den svenske forfatterinnen Gunnell Vallquist ha tenkt da hun ga seg i kast med sin essaysamling om en rekke av kirkens helgener. Det er nemlig tydelig at denne vakre bok, som nettopp er kommet ut hos Bonniers, neppe bare tar sikte på den beskjedne krets av katolske lesere den kan finne i dagens Sverige. Boken er skrevet hovedsakelig for ikke-katolikker og i den hensikt å vise dem at noen av de største helgener fremdeles har stor aktualitet, og at moderne kirkelige og menneskelige problemer med fordel kan betraktes i lys av helgenenes pionérinnsats.

En forklarende innledning om helgenenes plass i kirken var nødvendig. Forfatterinnen har gjort den kort og konsis, men tilstrekkelig til at en får dannet seg et helhetsbilde. Man vil med interesse og tilslutning merke seg at en viktig kategori av helgener også blir nevnt, nemlig alle de «som med nødvendighet måtte forbli anonyme», alle de som bar på en så tung arv at de aldri ble helt herrer over sitt eget liv, men daglig og uopphørlig kjempet den gode strid. Deres stadige fall og oppreisning kan jo nemlig være et tegn på en like stor kjærlighet til Gud som andres mer plettfrøe vandel.

Blir denne essaysamling godt mottatt, vil den muligens bli fulgt av andre lignende serier. Bare noe få av de store helgener kunne komme med i første omgang. Valget må ha vært vanskelig, riktignok ikke av mangel på muligheter, men tvertom på grunn av den rike stoffmengde. Gunnell Vallquist er blitt stående ved følgende utvalg: apostelen Peter, en av oldtidens martyrer, nemlig biskop Ignatios av Antiokia, munkevesenets pionér Antonios, Benedictus, Bernard av Clairvaux og Dominicus. Vi kommer altså ikke lenger enn til høymiddelalderen, og holder oss stort sett innenfor martyrenes og asketenes tradisjon, hvis man da ser bort fra Peter, som her gir anledning til noen betraktninger om autoriteten i kirken.

Det som tydeligvis har gjort inntrykk på forfatterinnen er at helgenene på den ene siden har sentrale trekk felles, de er vitner om den samme Kristus, men på den andre siden har de sine særegenheter som plaserer dem i en historisk sammenheng. Hun har valgt helgener som mer enn andre har orientert historiens videre forløp, ved å gi det kristne svar på sin samtids utfordring. Og gang på gang viser det seg at dette svar, når det er treffende, bevarer en varig verdi for efterslekten, selv om mange tidsbestemte faktorer må elimineres.

Hvis nye helgener stadig trenges og fremstår, så er det fordi

ingen av dem kan gi et *endelig* svar til menneskenes søken, de ser «bare stykkevis», selv om de i sin samtid var aldri så klar-synte. Dessuten blir de alltid fulgt av epigoner som nok fører deres verk videre, men uten lenger å kunne holde det på det nivå hvor helgenen opprinnelig hadde reist det. Derfor trenger kirken også stadig nye reformbevegelser.

Et av de temaer som opptar Gunnell Vallquist mest, er forholdet mellom kirken og verden, mellom evangeliets budskap og den maktposisjon som bestemte historiske omstendigheter til sine tider har gitt kirken. Uten derfor å drømme om en ideal-kirke, som forresten slett ikke ville svare til det bilde som Det nye testamente gir av Guds rikes vekst på jorden, gir hun klart uttrykk for sin overbevisning om at enhver allianse med makten er farlig og fører til forfall. Hun har tilstrekkelig historisk sans til ikke å bedømme tidligere tider ut fra vår egen målestokk, men hun innrømmer f. eks. at kirken, til tross for sin lange historie, stadig er kommet til kort overfor et så avgjørende problem som krigen.

Helgenenes svar er aldri definitive, men alltid inspirerende og opplysende. Deres handlinger og deres eksempel fritar ikke fra ansvaret for ens egen tid. Men de peker i den riktige retning og derfor ville det være meningsløst om en ut fra mer eller mindre ubevisste fordommer unnlot å spørre disse mennesker, som mer enn de fleste har vært med til å forme vår kultur i dens mest opphøyede trekk.

De avsluttende bemerkninger i kapitlet om Benedictus, det vesterlandske munkevesens åndelige far, kan tjene som en slags konklusjon for hele samlingen: «Vår tid har oppdaget menneskerettighetene, har oppdaget betydningen av friheten i samfunnet — og det er vår tids ære, som ingen kan ta fra den. Men Benedictus lever i vår verden gjennom sine munk og nonner, og de er en stille men intens påminnelse om at disse rettigheter og denne frihet bare er én del av menneskets behov. At mennesket ikke kan leve, i det lange løp, uten den dypeste frihet, som er friheten fra jegets krav og begjærets tyranni. Og at denne frihet er bygget på lydighet, lydighet mot Gud og hans lover, og på den frivillige underkastelse under et ideal som man med hele sin personlighet vil bekrefte. I en tid da valget synes å stå mellom et individualistisk frihetsideal og en diktatorisk kollektivism (den siste er den uunnngåelige reaksjon mot den første), viser Benedictus hvor likevekten er å finne, i en livsform hvor lydigheten er et aktet ord, men bygget på menneskets rett til å kjærlighet å svare JA, til det ytterste».

A. Raulin.

Miraklet ved Kwai

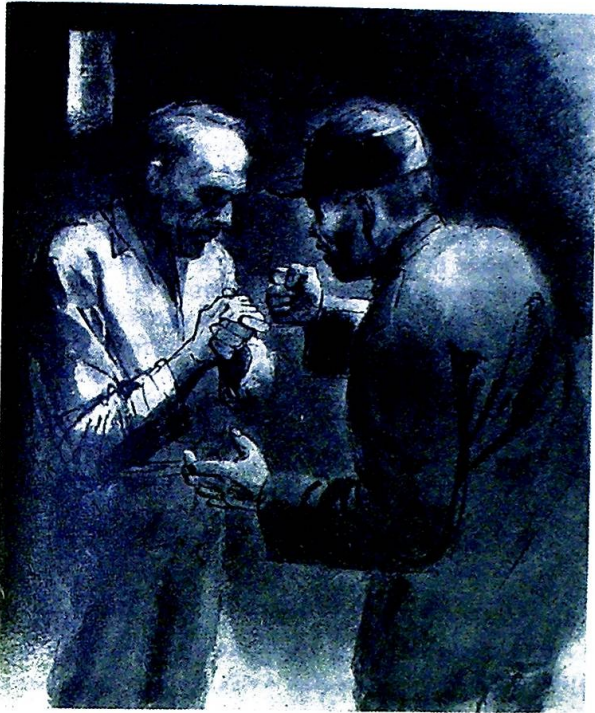
Ernest Gordon: Miraklet ved Kwai.

Aschehoug 1963.

Et tragisk, selvopplevd stoff kan utløse stor diktning. Vi husker for eksempel det mektige lidelsens epos som André Schwarz-Bart skapte for noen år siden om jødefolkets tragiske skjebne. Det var autentisk samtidshistorie avdekket i en selvopplevings visjon og «Den siste rettfærdige» ble ikke bare et menneskelig, men også litterært storverk.

Det samme kan ikke sies om «Miraklet ved Kwai». Ernest Gordon er ingen dikter. Men han har utvilsomt opplevd noe som har krav på oppmerksomhet. Hvis man derfor skjærer gjennom en form som nok gir anledning til adskillig rettfærdig kritikk og inn til bokens kjerne og forfatterens hovedanliggende, vil man finne et menneskelig dokument, en (så vidt man kan bedømme) autentisk reportasje som ikke uten videre kan avvises ut fra litterære kriterier.

Ernest Gordon var en av de mange tusen krigsfanger som ble satt til å bygge den jernbanelinje som skulle anlegges fra

elven Kwai til Burma og muliggjøre japanernes erobring av India under den siste verdenskrig. Dette prosjekt som er blitt verdensberømt gjennom boken og filmen «Broen over Kwai» ble kjøpt med talløse menneskeliv og en ufattelig sum av lidelse. Statistisk kunne det visstnok måles på en dødsprosent som i fangeleirene ved Kwai var nærmere 30, mens det tilsvarende tall i tyske konsentrasjonsleire skal ha vært fire.

Kastet ut i fangeleirenes brutale og umenneskelige miljø, herjet av sykdommer, utsultet og forpint i den dypeste elendighet, forfalt krigsfangene ved Kwai ikke bare fysisk, men også mentalt og moralsk. Snart var det ikke annet enn sløv selvoppgivelse, depresjon og hat igjen i dem, jungelens lov hersket, de sterke overlevde, de svake bukket under i en alles kamp mot alle.

Vendepunktet, «miraklet» inntreffer idet tre menn oppdager at selv i den dypeste fornedrelse og fortvilelse hadde de enda intakt evnen til å hjelpe andre, bety noe for sine skjebnefeller. Nettopp i viljen til å hjelpe, til å elske midt i egen lidelse, lå skjult ikke bare muligheten til å gjenfinne tapt selvaktelse og menneskelig identitet, men også krefter sterke nok til å forandre fundamentalt miljøet i leiren.

De tre velger å hengi seg til en kjærlighetens dårskap. Langsomt begynner deres mentalitetsforandring å virke på omgivelsene. Ut av nødens og meningsløshetens inferno gror det opp et fellesskap. I den dobbelte bevegelse av én hånd som løftes etter hjelp og en annen som rekkes ut for å hjelpe lå hele hemmeligheten ved den merkelige forvandlingen gjemt, en kraft større enn hatets og selvoppgivelsens. Skjulte ressurser avdekkes hos de elendige, selvspekten og livsmotet vender langsomt tilbake og med disse en sterk kunnskapstrang og vilje til selvutfoldelse.

Efterhvert bygger de opp et lite samfunn med en rekke institusjoner og aktiviteter: kirke, universitet, bibliotek, orkester, teatergruppe, kunstutstillinger skapes midt i jungelen av mennesker som kort tid før hadde stått et skritt fra den totale selvoppgivelse. Den nye livsmotiveringen og inspirasjonen til å tviholde på sin menneskelighet fant de i evangeliet, den provisoriske kirken dannet kraftsentret i deres samfunn. En stor del av boken er viet den religiøse utvikling forfatteren og hans medfanger gjennomgikk under oppholdet i Kwai-leiren.

JULEHEFTET

«Kimer 7 klokker»

ER UTKOMMET

INNHOOLD:

JULENATT

Av Andreas Gryphus. I norsk gjendiktning ved Kristen Gundelach.

**HAN SOM FORVANDLET VERDEN
AV I.H.K.**

I VESTERVEG TIL FÆRØYANE

Av Alf Høgh.

PIACENTINSK SKISSE

Av Sølvi Maria De Monti-Harlem.

MARIU VISA — færøisk folkevis

Fritt oversatt av Alf Høgh.

NORVEGIA SACRA: Erkebiskop Arne Vades hyrdebrev

Av Erik Gustavsen.

TO GANGER JOHANNES XXIII PÅ PETRI STOL

Av Ivar Hansteen Knudsen.

AMERIKAS «HELLIGE LAND»

Av Julie Maria Sopp-Colbjørnsen.

DEN GODE HYRDE

Omslagsbilde i farver etter nederlenderen Gerard David (1460—1523).

Trykt på kunsttrykkpapir. Pris kr. 4.—.

ST. OLAV FORLAG, Akersveien 5, Oslo.

Julegaver i år?

JULEKRYBBER:

Hus 30 x 12 x 20.5 cm. med Maria, Josef, barnet, 1 lam og 1 lykt, kr. 45.—. (Selges bare komplett.)

Hus enkeltvis kr. 17.—, 18.—, 19.—, 38.—.

Enkeltfigurer fra kr. 5.— til 15.—.

Krusifikser fra kr. 8.50 til 69.—. Madonnaer kr. 11.50, 17.50, 22.50, 24.50, 35.10, skåret i tre: 30.—, 36.20, 60.10, 79.60.

Englehoder, vievannskar m.m.m.

Julekort m/konv. 0.90, 1.—. Uten konv. 0.20, 0.50, 0.70.

Skjønne glassmalerikort m/konv. 2.50 og 3.50.

Pauluskalender, tysk ell. fransk kr. 5.—.

Bercker's tyske lommekalender kr. 4. Fransk lommekalender 7.25.

Utsøkt vakre kunstkalendarer kr. 10.95, 13.20, 17.80, 20.05.

ET GODT UTVALG AV DE BESTE BØKENE!

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1 - Tlf. 42 31 70

Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14. NB.: Åpent til kl. 18 fredagene 6. og 13. desbr. og hver dag fra o.m. 16. t.o.m. 20. desbr.

Alltså: Velkommen på ettermiddagsbesøk fredagene i desbr. og hele den siste uken før jull!

De oppdaget offerets betydning, at offer ikke betyr forsagelse, men i selve kjernen er handling. Det er å gi seg selv til det fellesskap man er en del av. Kwai-fangenes tro var ikke en humanisme som altfor nøysomt lar seg tilfredsstillende med å befeste idéen om menneskeverdet i ord. Ord alene kunne ikke berge visjonen om mennesket gjennom fangeleirens dyriske, til døden realistiske kår.

Det siste kapitel i boken er viet hjemkomsten etter frigjøringen og rommer iakttagelser og refleksjoner som det er verd å stoppe opp ved. Andre krigsforfattere har gjort lignende erfaringer. Verre enn å leve som slaver i Kwai-dalen var det nesten å vende tilbake til et samfunn som hadde fanget inn og uskadeliggjort fellesskapsidéen og den ekte menneskelighet i et byråkratisk nett like finmasket, om ikke mer, enn det fra før krigen. Intet var forandret i menneskenes forhold til hverandre. «Som krigsfanger hadde vi hatt frihet til å gjøre det som var til alles beste og til å skape orden i kaos. Men her i et

samfunn som påsto å skulle tjene frihetens sak, fikk vi tydeligvis ikke lov til å praktisere det vi hadde lært. Lover som ikke tok hensyn til individene, en jungel av byråkrati og papirstyre holdt oss sperret inne mellom usynlige murer.»

Det egentlige mirakel ved Kwai synes å ha vært at i dypet av sin fornedrelse hadde fangene der plutselig opplevd som meningsfylt og forpliktende mysteriet om menneskets Gud-gitte verdighet. På det bygget de sitt samfunn. Det og intet mindre sto imellom dem og umenneskeligheten. Den sivilisasjon de vendte tilbake til hadde tilsynelatende mistet forståelsen for sin egen avhengighet av dette mysterium.

Det er synd at Gordons bok ofte er svært svak i sin form. En litt sentimental og i verste mening forkynnende tone ødelegger meget. Stoffet burde være tilstrekkelig sterkt i seg selv, det har overbevisningskraft nok til å stå alene. Det forkludres irriterende meget av forfatterens litt for ivrig understrekede hensikter.

Nils Heyerdahl.

JOHN F. KENNEDY R. I. P.

Den myrdede amerikanske president er blitt minnet ved forbønn og requiem-messer over hele verden — ved bisettelsen i den katolske S. Matthews-katedralen i Washington, der statsoverhoder og utsendinger fra hele verden viste ham den siste ære, forrettet Kennedy-familiens gamle venn og sjelesørger, erkebiskopen av Boston kardinal Cushing.

I Oslo ble der på anmodning fra den amerikanske ambassadør, Mr. C. Wharton, tirsdag 26. november sunget fra en requiem-messe for president John F. Kennedy i St. Olavs kirke, der sogneprest F. J. Fischedick, assistert av pastor O. I. Wæring som diakon og pastor André Hæck som subdiakon. Pastor Wæring holdt minnetalen.

Hans Majestet Kongen, stortingspresident Langhelle, utenriksminister Lange, høyesterettsjustitiarius Terje Wold, en rekke representanter for norske myndigheter samt et fulltallig Corps diplomatique overvar høytideligheten.

JULEGAVE

Hvem vil gi en julegave til syke og trengende flyktninger i Norge?

Be om adresse hos — eller send Deres gave til

Katolsk Flyktningehjelp,
Akersveien 5, Oslo 1.

FRA KONSILETS ROM

Massen av nyheter fra Konsilets Rom er overveldende, og «St. Olav» kan bare etterhvert, i oversiktsartikler og intervjuer, behandle nærmere det impone-

rende arbeide som er blitt gjort av konsilfedrene under denne annen sesjon.

Ved å bestemme at konsil-kommisjonene skal ytterligere utvides med valgte medlemmer, synes Pave Paul å lette betraktelig gjennomføringen av reformbeslutninger som her og der — i strid med konsil-flertallets uttrykte ønske — har vært sinket og blokkert av konservative instanser.

DEN KATOLSKE KIRKE OG JØDENE OPP TIL BEHANDLING PÅ KONSILET.

Det er nå omsider klart at det annet Vatikanconsil kommer til å underlegge et dokument der kirkens stilling til jødene blir definert. Utkastet er fordelt til biskopene på kirkemøtet, og utgjorde et eget kapittel i dekretet om økumenismen, som nå behandles av konsilet. Et positivt svar er dermed gitt på alle de rykter som de siste par årene har vært i omlop angående dette prosjektet.

Dokumentet understreker sterkt særlig to ting. Ansvar for Kristi død, heter det, faller på hele menneskeheten. Og ikke i noe tilfelle kan den personlige skyld de jødiske ledere på Kristi tid hadde i hans korsfestelse, belastes hele det jødiske folk, hverken den gang eller nå. Man har ikke lov til å kalle det jødiske folk forbannet av Gud. Her henvises det til Romerbrevet: «Gud har ikke forkastet sitt folk,» sier Paulus.

Dokumentet går ikke i detaljer om de forskjellige årsaker til antisemittismen. Men det fremhever at de bibelske beretninger om Jesu korsfestelse ikke gir noe grunnlag for jødehat og jødeforfølgelse. Det formaner alle forkynnere og alle som underviser i katekisme til aldri å

(Forts. neste side)

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 4. og torsdag 5. desember:
RETRET i St. Josephs Kapell kl. 19.30.
Leder: Pater van Beckhoven.

Fredag 6. desember: Aftenmesse i St. Olavs kirke kl. 19.

Søndag 8. desember: Felleskommunion i St. Olavs kirke under høymessen.
Patronatsfest i foreningslokalet etter andakten.

Liste utlagt på St. Josephs Institutt.
Listen inndras torsdag kveld.
Alle katolske damer er velkommen.

KATOLSK INFORMASJON

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 - Oslo 1.

St. Hallvard Kameratklubb

har møte hver torsdag kl. 19.30 i Urtegt. 29, Oslo. Tlf. 68 08 68.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Urtegt. 29 II, tlf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET

OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSKE MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

hevde noe slikt, tvertimot skal de gjøre hva de kan for å fremme gjensidig forståelse og aktelse. Og Kirken kan aldri glemme, sier dokumentet, at Kristus, Hans salige Mor og apostlene var av Abrahams ætt.

I et kommunike fra Sekretariatet for Kristen Enhet, som har utarbeidet utkastet, heter det at dette dokumentet må oppfattes som det det er: en rent religiøs manifestasjon. Dette for å unngå at kapitlet i noen monn blir tolket som et forsvarsskrift for staten Israel. En hver politisk stillingtagen er selvfølgelig konsilet fremmed. Når dette så tydelig blir sagt, er det sannsynligvis for å unngå at de kristne i araberstatene skal bli brakt i vanskeligheter. Faktisk ser det ut til at visse arabiske regjeringer har øvd et visst press på Vatikanet for å hindre at dette spørsmålet overhodet kom opp på konsilet. Sekretariatet uttaler nå som sitt håp at ingen vil se noe annet grunnlag for det enn «den altomfattende kjærlighet hos pave Johannes, hvis ønske det var at dette emnet skulle bli tatt opp av konsilet».

KONSILET OM KUNST OG MUSIKK I KIRKEN

De siste kapitlene av dekretet om liturgireformen er vedtatt av Vatikan-konsilet, og det gjenstår nå bare et par ubetydelige endringer før det kan høytidelig promulgeres. Det ansees derfor som sikkert at så vil skje innen denne sesjonens avslutning.

Disse siste kapitlene handler om kirkekunst, kirkemusikk og de kirkelige paramenter, og er av atskillig mindre betydning enn de tidligere vedtatte kapitlene. Et kapittel om kirkeåret fremhever søndagens vesentlige plass i dette. Helgenfester får praktisk talt aldri bli ansett for viktigere enn «Herrens dag», og det anbefales i det hele tatt å redusere den alminnelige helgenkalender. Bare de helgener som virkelig har hatt betydning for hele kirken, bør få plass i den universelle helgenkalender; de andre bør feires i sine land eller sine egne ordener.

En må bestrebe seg på å gjengi søndagen dens karakter av en gledens dag. Det er jo på søndagen vi feirer minnet om oppstandelsen. På samme måte skal en søke å gjengi fasten dens egne karakter, på en måte som stemmer overens med vår tids behov og mentalitet.

Både hva kirkekunsten og kirkemusikken angår, blir det fremhevet at alle kunstformer og alle musikalske uttrykksformer kan finne sin plass i kirken. Hva kunsten angår, blir det påpekt at sann skjønnhet ikke er ensbetydende med ytre prakt. Helgenbilder er i og for seg av

det gode, men det må vises måtehold. Angående kirkemusikken foretok konsilet et par viktige endringer i den opprinnelige tekst. Høymessen blir ikke lenger definert som en «sunget messe på latin», men ganske enkelt som en høytidelig sunget messe med diakon og subdiakon, og folkets aktive deltagelse».

Den gregorianske musikk, blir det sagt, er det normale i den latinske ritus, men «den tradisjonelle musikk hos misjonslandenes folkeslag» får også alle muligheter. Det kan med andre ord snart bli regelen heller enn unntagelsen at trommene lyder i afrikanske messer! Ingen musikkinstrumenter utelukkes prinsipielt, men en spesiell plass gis allikevel til orgelet. Den endelige teksten presiserer her at det er *pipeorgelet* man har i tankene. Dekretet er ikke vennlig innstilt til de såkalte «konsertmesser», for såvidt

som det heter at «kirkemusikken er desto helligere jo nøyere den knytter seg til den liturgiske handling».

Vennligst husk:

Alle abonnement på innen- og utenlandske blader fortsetter neste år hvis de ikke oppsies, og nota blir sendt herfra utpå året.

ST. OLAV BOKHANDEL
Akersvn. 5, Oslo 1

Husk

Bladet ST. OLAV
selges i:
Grundt Tanum Bokhandel
Universitetsbokhandelen
St. Olav Bokhandel
alle Oslo.

Løssalg kr. 1.—.

KRISTIANSAND S.

SIGURD SØRENSEN Begravelsesbyrå

Holbergsgt. 15 — Tlf. 22 153 — 25 717
Egen likbil for transport

ARENDALE

VOLKSWAGEN

O. M. LUNDE & CO.

Sentralbord: 4040

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå

Tlf. 1958
Havstad, Arendal

SHELL — ARENDAL

Tlf. kontor 2013
Anleggstlf. 1848

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning
Tlf. 1756 — Arendal — Tlf 1756

ARENDALE FARGEHANDEL

Tlf. 2050
Engros - En detalj

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Arendal
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes	}	Bergen
Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Arendal
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Bergen
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes		
Moderhus		
Øyenklinikken	}	Drammen
St. Josephs Hosp.,		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Hønefoss
St. Theresia kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Lillestrøm
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tromsø
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Trondheim
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Tønsberg
Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

HØYESTERETSADVOKAT

GEORG LOUS

DRAMMENSVN. 4 - OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Cralligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

NOENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

WISBECH AKTIESELSKAP

MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

ERLING MOE

God fisk

A-S NORSK MEDICINSK
VAREHUS

Oslo

Trondheim